

میزان ترکیبی

میزانی که واحد ضرب آن به طور طبیعی به سه قسمت مساوی قابل تقسیم باشد را ترکیبی گویند.

بسیاری میزان ترکیبی را این گونه تعریف می کنند:

۱. میزانی است که به سه قسمت مساوی تقسیم می شود و یا

۲. میزانی است که هر نت آن به سه قسمت مساوی تقسیم می شود.

به دو دلیل هر دو تعریف نادرست است:

دلیل اول: آنچه که در میزان ترکیبی به طور طبیعی به سه قسمت مساوی قابل تقسیم است واحد

ضرب است نه میزان یا نت.

دلیل دوم: بیان عبارت «به طور طبیعی» ضروری است و باید در تعریف ذکر شود. به عنوان نمونه

یک سیاه را می توان به سه قسمت مساوی تقسیم نمود (تریوله چنگ). اما این یک تقسیم غیرطبیعی

است. در صورتی که یک سیاه نقطه دار به طور طبیعی به سه قسمت مساوی قابل تقسیم است (سه

چنگ).

تعاریف اشتباه دیگری نیز برای میزان های ترکیبی وجود دارد که در ادامه به بررسی علت اشتباه

بودن آنها میپردازیم.

• میزان هایی که عدد بالایی در میزان نمای آنها یکی از اعداد ۶، ۹ و ۱۲ باشد.

هرچند که این جمله در مورد میزانهای ترکیبی دوضربی، سه ضربی و چهارضربی صدق می کند اما تعریفی برای میزان ترکیبی نیست. چرا که این جمله تنها بیانگر ویژگی ظاهری میزان نمای میزان های ترکیبی مذکور می باشد اما میزان های ترکیبی دیگری وجود دارد که عدد بالایی میزان نمای آنها مقادیر دیگری است.

- میزانی که عدد بالایی میزان نمای آن بر عدد سه بخش پذیر باشد.

همان طور که قبلاً اشاره شد هر میزان نمایی می تواند متعلق به یک میزان ساده باشد. بنابراین ویژگی مذکور برای میزان های ترکیبی شرط لازم است اما شرط کافی نیست. برای مثال میزان نمای $\frac{3}{4}$ بیانگر میزان سه ضربی ساده است در حالی که عدد بالایی در میزان نمای آن به سه بخش پذیر است.

همانطور که گفته شد عدد بالا در میزان نمای میزان های ترکیبی برابر با تعداد ضرب موجود در میزان نمی باشد، اما عدد بالایی در میزان نمای میزان های ترکیبی همواره بر سه بخش پذیر است و با تقسیم کردن عدد بالایی بر سه تعداد ضرب ها در میزان ترکیبی بدست می آید. به عنوان نمونه میزان های ترکیبی ای که عدد بالایی میزان نمای آنها ۶، ۹ و ۱۲ باشد به ترتیب نمایانگر میزان های ترکیبی دوضربی، سه ضربی و چهارضربی می باشند. همچنین نسبتی از گرد که در عدد بالایی میزان نما ضرب شده است برابر با واحد ضرب نیست. برای بدست آوردن واحد ضرب در میزان های ترکیبی نسبت عدد پایین میزان نما را به نت گرد بدست می آوریم، سپس با سه برابر کردن آن به

یک نت نقطه دار میرسیم که نمایانگر شکل واحد ضرب است. برای درک بهتر این مفهوم به مثال زیر توجه نمایید:

در میزان نمای 6_8 با تقسیم عدد بالایی میزان نما بر ۳ متوجه می شویم که این میزان یک دو ضربی ترکیبی است. همچنین میدانیم که یک هشتم نت گرد برابر با نت چنگ میباشد. با سه برابر کردن ارزش زمانی نت چنگ به نت سیاه نقطه دار میرسیم. بنابراین در تعریف میزان نمای 6_8 خواهیم داشت: دو ضربی ترکیبی که شکل هر واحد ضرب آن سیاه نقطه دار می باشد.

نکته: واحد ضرب در میزان های ترکیبی همواره یک نت نقطه دار (نتی که یک نقطه تمدید دار) است. زیرا تنها در این حالت است که هر ضرب ما طور طبیعی قابل تقسیم به سه قسمت مساوی می باشد.

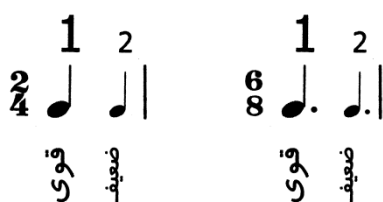
در جدول زیر متداول ترین میزان نماهای معرف میزان های ترکیبی آورده شده است:

	دوضربی	سه ضربی	چهارضربی
هر ضرب معادل یک چنگ نقطه دار	6 16	9 16	12 16
هر ضرب معادل یک سیاه نقطه دار	6 8	9 8	12 8
هر ضرب معادل یک سفید نقطه دار	6 4	9 4	12 4
هر ضرب معادل یک گرد نقطه دار	6 2	9 2	12 2

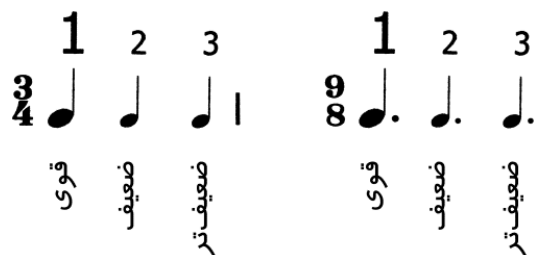
قوت و ضعف ضرب ها در میزان

همان طور که قبلاً نیز اشاره شد آنچه که به هنگام شنیدن یک قطعه موسیقی سبب تفکیک میزان های پی در پی و تشخیص تعداد ضرب در هر میزان می شود قوی تر بودن ضرب اول میزان نسبت به سایر ضرب های میزان است. قاعدهٔ عمومی در مورد شدت و ضعف ضرب ها در میزان (ساده و ترکیبی) به شرح زیر است:

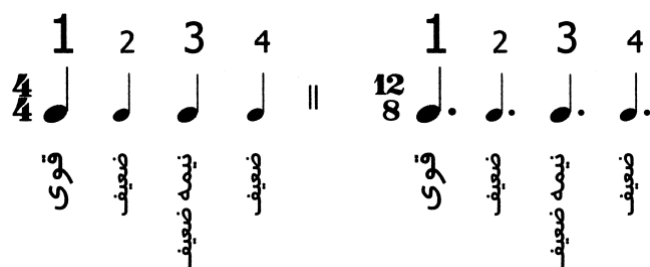
در میزان های دوضربی ضرب اول قوی و ضرب دوم ضعیف در نظر گرفته می شود.

در میزان های سه ضربی ضرب اول قوی و ضرب های دوم و سوم ضعیف در نظر گرفته می شود. البته ضرب سوم ضعیف تر از ضرب دوم می باشد.

در میزان های چهارضربی نیز ضرب اول قوی و باقی ضرب ها ضعیف در نظر گرفته می شود. اما از آنجا که ضرب سوم میزان به دو نیمهٔ مساوی تقسیم میکند، ضرب های کناری آن را (دوم و چهارم) ضعیف تر از ضرب سوم احساس می شود. بنابراین ضرب سوم را نیمه ضعیف (کمی قوی تر از ضرب ضعیف) در نظر می گیریم.

نکته: در میزان های ساده، نیمه ابتدایی هر ضرب (چه ضعیف و چه قوی)، قوی تر از نیمه دوم آن، و در میزان های ترکیبی نیز، یک سوم ابتدایی هر ضرب (چه ضعیف و چه قوی)، قوی تر از دو سوم دیگر آن در نظر گرفته می شود.

میزان های لنگ

میزان های لنگ به میزان هایی گفته می شود که از کنار هم قرار گرفتن ضرب های ساده و ترکیبی به وجود می آید. به بیان دیگر، در میزان های ساده و ترکیبی فواصل تاکیدها (ضرب های قوی) با یکدیگر برابر است اما در میزان های لنگ اگرچه فواصل زمانی ضرب های قوی از الگوی معینی پیروی می کند، اما با هم برابر نیستند.